त्रमिति द्विरुक्तिः । अभ्यासे भूयांसमर्थं मन्यंते [निरु॰ १०.४२.] ॥ का॰ [४.२.२३.] देवस्त्वेत्यासिच्यमाने जपतीति । पयो देवता । दोहनाद्रूर्ध्वं स्थाल्यां सिच्यमान हे क्षीर सविता प्रेरको देवः पूर्वोक्तरीत्या शतधारेण वसोः पवित्रेण वा त्वां पुनातु शोधयतु । सुप्वेति पवित्रविशेषणं सुष्ठु पुनातीति सुपु तेन सुप्वा । का॰ कामधुक्ष इति प्रश्न इति [४.२.२४.] एकस्यां गवि दुग्धायां दोग्धारं प्रत्यध्वर्युः पृच्छेत् । हे दोग्धः विद्यमानानां गवां मध्ये कामधुक्षः दुग्धवानसि ॥३॥

a. सा विश्वायुः । b. सा विश्वकर्मा । c. सा विश्वधायाः । d. इन्द्रस्य त्वा भागꣳसोमेनातनच्मि । e. विष्णो हव्यꣳरक्ष ॥४॥

का॰ [४.२.२५.] प्रोक्ते सा विश्वायुरित्याहेति ॥ पूर्वोक्तप्रश्नस्योत्तरे अमूं गामिति दोग्ध्रा प्रोक्ते सति सा विश्वायुरिति मन्त्रेण दोग्धारं प्रत्यध्वर्युर्ब्रूयात् । या गौस्त्वया दुग्धा मया च पृष्टा सा विश्वायुःशब्देनाभिधेया । विश्वमायुर्यस्याः सा विश्वायुः यजमानस्य सम्पूर्णमायुः प्रयच्छतीत्यर्थः ॥ का॰ [४.२.२६.] एवमितरे उत्तराभ्यामिति । यथा प्रथमा गौः पृष्टा एवमितरे द्वितीयतृतीये गावौ तद्दोहनाद्रूर्ध्वं कामधुक्ष इति मन्त्रेण प्रष्टव्ये । दोग्धा तूत्तरेऽमूमिति प्रोक्ते सा विश्वकर्मा सा विश्वधाया इति मन्त्राभ्यां क्रमेण तयोराशिषं ब्रूयात् । या द्वितीया गौस्त्वया पृष्टा सा विश्वकर्मा या तृतीया गौस्त्वया पृष्टा सा विश्वधायाः । डुधाञ् धारणपोषणयोः । विश्वान्सर्वान्देवान्दधाति क्षीरदध्यादिहविर्दानेन पुष्णातीति विश्वधायाः । असुन्प्रत्ययो णिच्च । णित्वादातो युक्चिण्कृतोरिति [पा॰ ७.३.३३.] युक् । यद्वा । धेट् पाने । विश्वानिन्द्रादिदेवान्क्षीरादिहव्यं धापयति पाययतीति विश्वधायाः ॥ का॰ [४.२.३३.] उद्वास्यातनक्ति प्रागघुतशेषेणेन्द्रस्य त्वेति ॥ क्वथितं क्षीरमग्नेरुद्वास्य मन्दोष्णे (35.) तत्र प्रातःकालीनहोमावशिष्टेन दध्ना दधिनिष्पत्तये आतञ्चनं कुर्यात् । हे क्षीर इन्द्रस्य भागं त्वां सोमेन सोमवल्लीरसेनातनच्मि । दध्यर्थं कठिनीकरोमि । तञ्चतिः कठिनीकरणार्थः । यद्यप्यत्रातञ्चनहेतुर्दधिशेषस्तथापि भावनया तस्य सोमत्वं संपद्यते । यथा कश्चित्पुमान्बन्धुत्वेन भावितो बन्धुर्भवति प्रातिकूल्येन भावितः शत्रुश्च । तदुक्तं वसिष्ठेन । बन्धुत्वे भावितो बन्धुः परत्वे भा-